

יביע אומר - הר גילה

קורח | גליון 306

כ"י סיון תשפ"ב | שבת מברכין להפצת העלון / הארות / הקדשות יעקב- 0528445949

זמני היום אופק ירושלים

מוצ"ש	מוצ"ש ר"ת	כניסת שבת
20:25	21:21	19:33

העלון מוקדש לרפואת והצלחת הגאון הגדול הר' בן ציון מוצפי בן מובה שליט"א | אסתר בת ראושנה | עמית בת תקוה | שיראל בת אור לרפואת- דניאל בן גול, דוד יהונתן דניאל בן מובה, אביסל בת רעיה הי"ו | לע"נ- משה בן שמחה. משה בן מרים. שמחה בת ראושנה זיווג הגון-חומר בן מול. ורד פרחיה בת בתיה. שיר בת אסתר | להצלחת- מתפללי בית כנסת 'יביע אומר' הר גילה. יוסף בן רעיה הי"ו

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו ותפארתנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הלכות מוצאי שבת והבדלה בתפילה - א הכלל שאמרו שלא גזרו חכמים על השבות בבין השמשות, נוהג הן בבין השמשות של ערב שבת, והן בבין השמשות שאחר יום השבת. (ולא שאני לן בין עיולי יומא לאפוקי יומא). (חז"ע ש"ב עמוד שמ"ט).

ב מצות עשה מן התורה לומר הבדלה במוצאי שבת, (שנאמר "זכור את יום השבת לקדשו", אין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מנין, תלמוד לומר את יום, וכן גירסת כמה ראשונים), ואיתא בגמרא: אמר רבי יהושע בן לוי כל המבדיל על הכוס במוצאי שבת זוכה לבנים בעלי הוראה בישראל. (שם עמוד שני"ה).

ג הנשים חייבות בהבדלה, ולכתחילה נכון שכל מי שבדעתו להבדיל בביתו, יכוין שלא לצאת ידי חובת הבדלה מהשליח ציבור שמבדיל בבית הכנסת, ויענה אחר ברכות השליח ציבור, "ברוך הוא וברוך שמו", וימנע עצמו מלהריח בבשמים כשאומר הש"צ ברכת בשמים שבהבדלה. וכן לא יקרב ידיו לאור הנר כשמברך הש"צ "בורא מאורי האש" כנהוג להיוצאים ידי חובה, ואז יוכל לברך כל ברכות ההבדלה "יב"ה" בביתו בלי שום פקפוק.

אולם גם אם מבלי משים נתכוין לצאת ידי חובת הבדלה, וכן השליח ציבור עצמו שהוכרח להבדיל בבית הכנסת להוציא קהל השומעים ידי חובת הבדלה, בכל זאת יוכלו לחזור ולהבדיל בביתם להוציא את הנשים והבנות ידי חובת הבדלה, שכן פשט המנהג בכל תפוצות ישראל. כולל ברכת בשמים והנר. ומיהו אם אשתו ובנותיו יודעות לברך בעצמן ברכות בשמים ונר, נכון שהן יברכו ברכות אלו בין ברכת בורא פרי הגפן לברכת המבדיל. (ויזהר שלא יענה אחריהן אמן משום הפסק בין ברכת בורא פרי הגפן לטעימה, וכן אם הנשים ידועות להבדיל לעצמן, והוא כבר יצא יד"ח, נכון שיבדילו לעצמן). (שם עמוד שע"ב. ויב"א ח"ד סימן כ"ג, כ"ד).

ד ראוי ונכון לנהוג כדעת רבנו תם להחמיר במוצאי שבת להמשיך בקדושת השבת שעה וחומש אחר השקיעה. (דהיינו 72 דקות), מפני שרבים מאוד מהפוסקים סוברים כדעת רבנו תם, ועל צבאם מרן השולחן ערוך שקיבלנו הוראותיו, וכל המחמירים בזה במוצאי שבת ויום טוב ישאו ברכה מאת ה'. (וע"ע להלן הלכה ו'), וכן יש להזהר בכל זה גם בתענית במוצאי יום הכיפורים דהוי מדאורייתא. (שם עמוד שע"ג).

ה אסור לעשות שום מלאכה קודם הבדלה. ואם הבדיל בתפילה, אפשר להקל. (ואע"פ שיש מחמירים לאסור עד שיבדיל על הכוס). ואם עדיין לא הבדיל בתפילה, ורוצה לעשות מלאכה, יאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול", בלא הזכרת שם ומלכות, ויעשה מלאכה. [וכן מותר לעשן סיגריה לפני ההבדלה על הכוס, ועיין בה"ע (ח"א עמוד רס"ה), שיש מקום לאסור בזמנינו את עישון הסגריות באופן כללי, ושומר נפשו ירחק מזה, וכמו שהזהירה התורה "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", וחובה קדושה לציינת בזה לגדולי הרופאים, וגם מי שרגיל לעשן, צריך לצמצם ולהפחית לאט לאט מהעישון, עד שיפסוק לגמרי מהעישון (א"ה): ולהבדיל בין החול לקודש כל המפסיק לעשן, יכול לאחר כשמונה שנים לרכוש "ספר תורה" ע"י חסכון שחוסך מסכפי הסיגריות, וד"ל 1]. (שם עמוד שע"ג).

ו מי שהמשיך בסעודה שלישית עד אחר הלילה, מותר לומר לחבירו שכבר התפלל ערבית, ואמר אתה חונתנו בתפילתו, שיעשה לו מלאכה להזליק לו נרות או לבשל לו תבשיל, ומותר לו להינות ולאכול מאותה מלאכה בהמשך סעודתו. [ואפילו אם עדיין לא הגיע זמן רבנו תם, והאומר נוהג להחמיר כדעת רבנו תם, מותר לו לומר למי שנוהג להקל, שכבר הבדיל בתפילה]. המשך בדף אחרון.

ירבו שמחות בישראל

המזון מזול טוב

לרב גדעון מזרחי שליט"א לרגל הולדת הבן
לאיתי ויקטור חממו הי"ו לרגל הולדת הבן
לאיתן סהר הי"ו לרגל הולדת הבת
למאיר ושי אראוס הי"ו לרגל נישואיהם

צדיק בא לעיר

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את הרב אלחנן משמרת שליט"א

המתארח עימנו בשבת - להלן זמני תפילות ושעורי התורה

זמן	יום שישי	יום שבת
19:20	שיר השירים	07:45 שחרית ודרשה הרב
19:33	מנחה	16:00 תהילים לילדים
	קבלת שבת ודרשת הרב	16:30 שעור תורה עם הרב
	ערבית	בבית הכנסת 'יביע אומר'
22:00	שעור תורה	18:00 מנחה ואח"כ סעודה שלישית
	עם הרב בבית הכנסת	בבית הכנסת יחד עם הרב
		19:50 שעור תורה עם הרב
		20:15 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו

בשבת הבאה יתארח הרה"ג אברהם יוסף שליט"א

'מבחן הכעס'

יְאֶהְרֶן מִה הוּא פִי תְלִינוּ עֲלָיו (טז, יא) - מובא בגמרא (עירובין סה ב): אמר רבי אילעאי, בשלושה דברים האדם ניכר: בכוסו, בכיסו ובכעסו. והסביר הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל - את אהרן הכהן לא יכלו לנסות "בכוסו" - כי הרי שתויי יין אסורים לעבוד במשכן. וכן לא יכלו לנסות אותו "בכיסו" - כי הרי כל אחד היה לו עומר לגולגולת בשווה. נשאר אפוא לנסות אותו רק "בכעסו", וזה מרומו בפסוק: "ואהרן מה הוא" - כשתרצו להכיר טובו וטבעו של אהרן מה הוא, "כי תלינו עליו" - נסו אותו אם יבוא לכלל כעס.

ונאמר בגמרא (שבת לא, א): "לעולם יהיה אדם ענוותן כהלל - ואל יהיה קפדן כשמאי". ומסופר על שני בני אדם שהתערבו ביניהם, ואמרו: מי שילך ויכעיס את הלל יקבל ארבע מאות זוז. אמר אחד מהם: אני אכעיסנו. אותו יום היה ערב שבת, והלל חפץ את ראשו. הלך ועבר על פתח ביתו, ואמר: מי כאן הלל? נתעטף הלל ויצא לקראתו, אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול - מפני מה ראשיתם את הבללים עגולים? השיב לו הלל: בני, שאלה גדולה שאלת - מפני שאין להם מיילדות טובות.

הלך וחזר כעבור זמן, ואמר: מי כאן הלל? נתעטף שוב הלל ויצא לקראתו, אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול - מפני מה עיניהם של תרמודיין תרוטות? (שם אומה, ועיניהם רכות). אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת, מפני בהם חיים במקום שיש חולות והחול נכנס בעיניהם.

הלך ושוב חזר כעבור זמן, ואמר: מי כאן הלל? נתעטף הלל ויצא לקראתו, אמר לו: בני, מה אתה מבקש? אמר לו: שאלה יש לי לשאול - מפני מה רגליהם של

"פריקנים רחבות? אמר לו: בני, שאלה גדולה שאלת, מפני שהם חיים בין בצעי מים, ושם הולכים יחפים ורגליהם מתרחבות.

אמר לו: יש לי שאלות הרבה שאול, ואני פוחד שמא תכעס עליי, התעטף הלל וישב לפניו, ואמר לו: כל השאלות שיש לך לשאול, שאל! אמר לו: אתה הוא הלל נשיא ישראל? אמר לו: כן. אמר לו: אם אתה הוא, יהי רצון שלא ירבו כמותך בישראל! אמר לו: בני, למה? אמר לו: מפני שהפסדתי בגללך ארבע מאות זוז. אמר לו: הוי זהיר ברוחך, כדאי הוא הלל שתפסיד בגללו ארבע מאות זוז ועוד ארבע מאות זוז - והלל לא יכעס.

ומסופר בגמרא (עירובין נד, ב) על רבי פרידא, שהיה לו תלמיד קשה-הבנה, והיה לך עמך כל דבר ארבע-מאות פעם, כדי שיבין מה שלמד. פעם אחת הוצרך רבי פרידא ללכת לדבר מצוה. באותו יום, כל מה שלמד עם התלמיד לא נקלט בראשו. שאל אותו רבי פרידא: מדוע לא הבנת את הלימוד כמו בכל יום? אמר לו התלמיד: מאותה שעה שהזמינו אותך ללכת, הסחתי את דעתי מהלימוד. ישב ולמד עימו עוד ארבע-מאות פעם עד שהבין. יצאה בת- קול ואמרה לרבי פרידא: בחר לך, או שיוסיפו לך ארבע-מאות שנות חיים, או שתזכה אתה והדור שלך לחיי העולם הבא. השיב רבי פרידא: רצוני שאזכה אני ודורי לחיי העולם הבא. אמר הקדוש ברוך הוא: "תנו לו זה וגם זה".

ראו רבותי את ההנהגות של גדולי העם היהודי!! גם בימינו לכל אדם ישנה כביכול "סיבה" מספיק טובה כדי לכעוס אם זה על הילדים, האישה, חברים, בכביש, בעבודה, בחניה, בסופר... והרשימה עוד ארוכה. אבל הנהגת הכעס צריכה להיות רחוקה מאיתנו ולא קיימת בכלל. אין מקום לכעס בעם היהודי. **על כן נתחזק באמונה שהכל השם עושה לטובה, ונזכור שהכל הוא בעצם מבחן האמונה לקבל את מאורעות החיים בשמחה.** שבת שלום.

השקפה יהודית - הרב אהרון קצין

'קינאה וכבוד מוציאין את האדם מן העולם'

הנה אין ספק שאחד מן הדברים העיקריים שבאה הפרשה ללמד אותנו הוא עד כמה קשה המחלוקת, ועד כמה גדול הוא השלום!

ב"ספר הזכירה (עמ' ר"א) מביא:

שבועת שקר - דוחה מאה זכויות, חילול ה' - דוחה מאה תפילות, ביזוי תלמיד חכם או ביזוי תורה - דוחה עשר שמחות של מצוה, ניבול פה - דוחה מאה ברכות, גזילה אחת - דוחה מאה ברכות, לשון הרע - דוחה מאה תשובות, **מחלוקת - דוחה מאה פרנסות, וזו קשה מעוון העגל**, דאמרו חכמינו ז"ל (משנת רבי אליעזר, פ"ד) בשלושה מקומות (דור אנוש, פסל מיכה, ובחטא העגל) ויתר הקב"ה על עבודה זרה, ולא על מחלוקת, **וראיה מקורח!** חז"ל דרשו את הפס' (משלי יד, א) "חַכְמוֹת נְשִׁים בְּנֵתָה בֵּיתָה וְאֶגְלַת בְּיָדָהּ תִּהְיֶה חֲכָמָה", 'חכמת נשים בנתה ביתה' - זה אשתו של און בן פלת, 'אֶגְלַת בִּידֶיהָ תִּהְרַסְנָה' - זו אשתו של קורח.

בספר **'נפלאותיך אשיחה'** (עמ' 261) מביא בשם חכם מנשה שְׁלוּ ע"ה, ששמע מפיו של ה"בן איש חי" זיע"א, שאשתו של קורח מתקשטת היתה בצמידי זהב, מכף ידה ועד כתפה, לאורך כל הזרוע, והיתה מתפארת בעושרה בפני כל נשות ישראל. כשהיתה פוגשת את ציפורה, אשת משה, היתה לועגת לה ואומרת, ראי לאן בעלי הגיע, לאיזו רמת חיים הביאני, ואילו אַתְּ אין לך אפילו טבעת קלה. אמרה לה ציפורה, שהיא זכתה בעושר הגדול ביותר בעולם, **היא התורה של משה רבינו שנקראת על שמו!!!**

והקב"ה הביא למשה רבינו אבן סנפירינו, שהיא האבן היקרה ביותר בעולם, ואמר לו **'פֶּסֶל לָךְ שְׁנֵי לִחוֹת אַבְנִים'** (דברים י, א), ופירש הרא"ש, הפסולת תהיה שלך. הביא משה את ה"פסולת" לציפורה, ואמר לה לך ועשי לך טבעת אצל אהליאב. כשראה אהליאב את האבן נדהם, אמר לציפורה שזהו היהלום היקר ביותר בעולם. כשענדה ציפורה את הטבעת, עזבו כל הנשים את אשתו של קורח, ורצו לראות במו עיניהן את האבן המיוחדת בטבעתה של ציפורה. נעלבה אשתו של קורח וחמתה בערה בה. רצה לבעלה מחמת אותה קנאה, והסיתה אותו, ויצא למחלוקת. **ראה עד כמה קשה הקנאה!**

הנה קורח שהיה צדיק ותלמיד חכם, ברגע אחד איבד את העולם הבא שלו לנצח נצחים, הכל בגלל גאווה ותאוות כבוד, וקינאה שקינא באליצפן בן עוזיאל שמינו אותו לנשיא יותר ממנו. וזה מלמד אותנו כמה צריכים אנו להתרחק מהמידות הרעות האלה, כמו שחז"ל אמרו לנו במס' אבות **'הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם'**.

השאלה הנשאלת, כיצד באמת התדרדר קורח עד התהום כפשוטו, ולא היה לו סייעתא דשמיא להישמר מן החטא? הלא צדיק וחכם היה!

הרה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל בספרו **'לב אליהו'** מביא בשם **רבינו יונה** את הביאור הבא, דברים נוראים: הגמרא (סוכה נב ע"א) אומרת **'צרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו'** שנאמר **'צוּפָה רָשָׁע לְצַדִּיק וּמִבְקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ'**, ה"רשע" שבפס' הכוונה ליצרו של אדם. **'ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לה'**. יש צורך בסייעתא דשמיא מיוחדת כדי להצליח להתגבר על היצר הרע. בלעדיה "אינו יכול לה", אין אפשרות להילחם עם היצר הרע ולנצח!

ואילו על בעל גאווה אומרת הגמרא (סוטה ה ע"א) אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולים לדור בעולם, והכתוב אומר: "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי טז, ה). הקב"ה כביכול הולך ממנו, ולא יכול להיות עמו ביחד.

נמצא איפוא, כי לבעל הגאווה אין את הסייעתא דשמיא הנדרשת למלחמה כנגד היצר. הקב"ה כביכול אומר לו "תסתדר לבד..." ולהסתדר לבד הרי אי אפשר כי "אלמלא הקב"ה שעוזר לו - אינו יכול לה!"

זה התשובה לקורח, **קורח היה בעל גאווה**. גאווה זו היא שגרמה לו שנתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, שמינהו משה נשיא על בני קהת. גאווה זו היא שגרמה לו לומר כלפי משה רבינו: "ומדוע תנשא על קהל ה'", או במלים אחרות: "מה אתה עדיף ממני"...

הגמרא (פסחים קט ע"א) גם מביאה שקורח היה עשיר מופלג. התגלה לו אחד משלושת המטמוניות שהטמין יוסף במצרים. אך על העושר הזה דורשת הגמרא את הפסוק בספר קהלת (ה, יב) **'עושר שמור לבעליו לרעותו'** - אמר רבי שמעון בן לקיש: זו עשרו של קורח ומבאר הרשב"ם: **'שעל ידי רוב ממונו נתגאה ונסרד מן העולם'**.

עושרו העצום גרם לו לגאווה! לבעל גאווה כאמור, אין את הכוחות להילחם עם היצר הרע, וזה מה שגרם לנפילתו מאיגרת רמא - בהיותו בעל "רוח הקודש", לבירא עמיקתא - להיותו אפיקורוס, כופר במשה ובתורתו.

שורש הגאווה מתחיל בכך שאדם חושב לעצמו ש"יש לה" משהו... אני בעל הבית... אני הגבאי... אני ה"מאן דאמר"...

וכאן מגיעה התוצאה העגומה: האדם מאבד את הסייעתא דשמיא, הוא נמסר ביד יצרו, והוא מחליק במדרון התלול לעבר פי שחת.

אוי! כמה הגאווה מסוכנת... אבל האמת שאדם צריך להחזיר לעצמו שכל מה שיש לו, זה מהקב"ה! וממילא אין לו מה להתגאות. זה העצה היעוצה לחולי הגאווה **'אמונה'**. זכית לכהן במשרה גבוהה, יש לך מזכיר, עומדים אצלו בתור חמשים אנשים המנסים בכל דרך להיכנס למשרד שלך, מי נתן לך את זה? מי אתה? עפר ואפר, בלי הקב"ה הינד בול עץ, כלום. הקב"ה נותן לך קצת שֶׁקֶל, מעט כשרון במה, שתוכל לתפקד.

אדרבה, אתה במיוחד צריך להיות יותר עניו, עם כאילו חסדים שהקב"ה נותן לך, ולחברים שלך הוא לא נתן את החסדים הללו, אז כמה ענוה והכרת טובה והכנעה צריך שיהיה לך לפני הקב"ה מהטובות שהוא עושה איתך.

אמרו חז"ל (פסיקתא זוטרותא): **'וְשִׁדְיָךְ לְאֶשְׁפֹּלֹת'** - אלו תלמידי חכמים. מה הכוונה אשכולות? אומרים חז"ל: אשכול ענבים, מה אשכול ענבים ככל שהוא הולך וגדל הוא נעשה יותר נמוך. מדוע? כי כִּבְדוֹ מוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ כְּלָפִי מִטָּה. כך תלמידי חכמים, ככל שהם גדולים יותר בתורה - כך מנמיכים את עצמם.

התלמיד חכם מרגיש: 'ריבוננו יש עולם, אתה נתת לי את החכמה הזו, הכל מתנה ממך, מאומה לא שלי פרטי', ממילא הוא נהיה עוד יותר נמוך, יותר שפוף. אם יש אמונה איתנה - לא יכול להיות שתהיה גאווה, כי הכסף לא שלי, וגם את הכשרונות לא קניתי בחנות... יהי רצון שזנכה תמיד לכבד תלמידי חכמים ולהרבות שלום בינינו לבין העולם, ואך טוב וחסד ירדפוננו כל חיי חיינו, אמן כן יהי רצון. **שבת שלום ומבורך.**

'מחלוקת'

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי".
 זוהי הפתיחה לפרשת מחלוקת קרח ועדתו כנגד משה ואהרן.
 ועל פרשה זו נאמר ברש"י "פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבנו
 תנחומא".
 וכבר אמרו גדולי הדורות כי בכל הדורות קיימות מחלוקות. כך שכח
 מוסר ההשכל ממחלוקת קרח ועדתו שייך תמיד.
 ובתרגום: "ויקח קרח" - "ואתפליג קרח".
 דהיינו - ויחלק קרח.
 שלקח עצמו לצד אחד להיות נחלק על משה ואהרן.
 זוהי נקודת הפתיחה. על מנת ליצור מחלוקת, האדם צריך לקחת עצמו
 לצד מסויים.
 יש תהליך ראשוני בראש האדם שממנו מתחילה המחלוקת.
 תהליך זה הוא בעצם נקיטת עמדה.
 למשל "זה לא צודק".
 נקיטת עמדה שרק נקודת המבט שלי היא הנכונה.
 אי היכולת או אי הרצון לקבל כי יש נקודות מבט שונות. ולא בהכרח
 כי התפיסה שלי היא היחידה או היא הנכונה.
 טעות זו היא הטעות הבסיסית היוצרת מחלוקת. וסופה לגיהנום.
 כיוון שהאדם בטוח שרק הוא הצודק. והוא שופט את הדברים לפי
 הנראה על פני השטח.
 הוא אינו יודע את עומקם של הדברים.
 לפיכך הורד קרח לעומק האדמה. להבין כי מתחת לפני השטח יש עוד
 הרבה דברים לא ידועים.
 לפיכך הדרך הנכונה להימנע ממחלוקת היא להבין כי יש עוד הרבה
 דברים מעבר למראה העיניים.
 וזוהי כוונת המדרש "קרח שפיקח (חכם) היה. מה ראה לשטות זו?
 עינו הטעתו ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. "
 הראיה של קרח היא זו שהטעתה אותו.
 מראה עיניים מסוכן. הוא נותן לנו את התחושה והבטחון כי אנו
 יודעים מה קורה. אך זוהי הטעיה.
 משל לאדם ההולך לכיוון החוף לחופי ים המלח. הוא דורך רק על
 הקרקע. אך אינו יודע אם תחת המקום בו תדרוך רגלו קיים בולען.
 אם הוא מתנהל בזהירות הנדרשת, מה טוב.
 אך אם הוא רץ בביטחון כי כל מקום בו יש קרקע ניתן לדרוך, הוא
 עלול למצוא את עצמו עמוק בתוך האדמה.
 כמו המקרה של יובל וליאת.

שבת שלום ומבורך.

לייעוץ וסיוע ניתן להתקשר 0523898468.

חושן משפט - הרב יצחק פריי

'משולחן בית הדין'

שאלה: מוישי היה אמור לטוס לחו"ל למשך שבוע. לצורך הגעה לשדה
 התעופה הוא נעזר בנהג. במהלך הנסיעה הוא סיפר לנהג שהוא עתיד
 לחזור בעוד שבוע בשעה 5 אחה"צ. הנהג קפץ על המציאה ואמר כי
 הוא ישמח לקחתו חזרה משדה התעופה לביתו.

מעבר לכך לא שוחחו

מוישי הסכים בשמחה. אלא שבמהלך הטיסה חזר מוישי חש ברע
 ומיד מהמטוס הובהל באמבולנס לבית החולים כך שאפילו לא יכל
 להודיע על כך לנהג.

זמן מה אחר שמוישי שב הביתה מבית החולים התקשר אליו הנהג
 וטען כי הוא הגיע על מנת לאסוף את מוישי בנחיתה. ומגיע לו תשלום
 מלא. האם מוישי חייב בתשלום?

תשובה: כל עוד לא נעשה קנין על הדבר, לא ניתן לחייב את מוישי
 על כך שהנהג הגיע לאסוף אותו. וגם אם היה ראוי לחייב במידה
 שמוישי היה מבטל ללא הודעה מוקדמת, במקרה זה שמוישי נאלץ
 לבטל מחמת אונס, בודאי שלא ניתן לחייבו בתשלום מלא.

אמנם מן הראוי כי לפני משורת הדין, מוישי יתן תשלום מסוים לנהג
 על כך שנסע לחינם. שבת שלום.

פתרון לחידה משבוע שעבר:

1. מאיזה שבת היו: (א) כלב בן יפונה (ב) יהושע בן נון. **תשובה** - א. יהודה ב. אפרים.
2. מה שמות 3 הענקים שהיו בחברון? וכיצד הם מכונים עוד מלבד ענקים? **תשובה** - אחימן, ששי ותלמי. ומכונים גם אנשי מידות ונפילים.
3. א. במשך כמה ימים תרו המרגלים את הארץ? ב. איזה עונש קיבלו המרגלים מידה כנגד מידה? **תשובה** - א. 40 יום ב. עבור כל יום קיבלו עונש לשנה ולכן היו במדבר 40 שנה!
4. כיצד נקראים בפרשתנו: א. נכדים ב. נינים. **תשובה** - א. שלשים ב. ריבעים.
5. "וימותו האנשים במגפה" עיין ברש"י וענה: באיזה אופן מתו המרגלים ומדוע? **תשובה** - המרגלים נענשו מידה כנגד מידה: הם חטאו בלשונם ולכן נענשו בכך שלשונם השתרבה עד טבורם ויצאו ממנה תולעים ונכנסו לתוך טבורם.

חידה

1. עיין בגמרא סנהדרין ק"י וענה: א. מה מקור עושרו של קרח? ב. במה מתבטא עושרו הרב?
2. לאיזו אישה בפרשתנו מתייחס הפסוק: "חוכמת נשים בנתה ביתה" (משלי י"ד)?
3. איזה כלל נלמד מהפסוק: "וישלח משה לקרא לדתן ואבירם" (רש"י)?
4. מהי הקירבה המשפחתית של קרח למשה?
5. על מטה אהרן נאמר "ויגמול שקדים". איזה נביא ראה "מקל שקד"?

יביע אומר מארח את ארגון 'לב לאחים'

לימוד גמרא בחברותא אישית כל יום רביעי החל משעה 20:45

חדש ביביע אומר

חברי הקהילה שואלים

ועוד אמר רבא כי היונין בי רב נחמן, היינו מטלטלים מחתה ובה שברי עצים מוקצים אגב האפר שהיה בה, והיה האפר מיוחד מערב שבת לכיסוי, ואף על גב שיש עליה שברי עצים, שהם מוקצה, לא איכפת לן, כמו שמטלטלים כלכלה עם אבן, אגב הפירות שבה.

והב"י הביא תשובת הרא"ש (כלל כב ס' ח' דרך הג') שכל ההיתר דווקא באופן שצריך לאפר והשברי עצים קטנים ומעורבים בו, אבל אם לא מעורבים בו ינערום, ואם לא צריך לאפר ינער הכל ויוכל לטלטל המחתה.

ופסק בשולחן ערוך סימן ש"י סעיף ח' "כלי שיש עליו דבר האסור ודבר המותר, מותר לטלטלו, כגון: מחתה שיש עליה מבע"י אפר שמותר לטלטלו לכסות בו רוק או צואה, ויש עליה ג'כ שברי עצים שהם אסורים בטלטול, ומותר לטלטל מחתה כמו שהיא וכגון שדבר המותר חשוב מדבר האסור אבל אם דבר האסור חשוב יותר מדבר המותר בטל אצלו ואסור לטלטלו. וטעם היתר טלטול זה משום דלא אפשר למינקט קיטמא לחודיה אפילו אי שדי ליה מהמחתה, או אם צריך למקום המחתה, ואם אינו צריך לאלא לגוף המחתה, לא יטלטלנה כמו שהיא, אלא ינער האפר ושברי העצים במקומם ויטול המחתה. הגה: וכן אם יוכל לנער האיסור לחוד, ינערנו ולא יטלטלנו עם ההיתר. (ב"י בשם תשובת הרא"ש) וכל זה לא מיידי אלא שהיה ההיתר עם האיסור מבעוד יום אבל אם היה האיסור עליו לבד, לא מהני מה שהניח אצלו ההיתר בשבת.

נמצאנו למדים שבאופן שיש בסיס לדבר האסור והמותר, כגון מגירה שיש עליה דברי היתר ודברי מוקצה, או צרור מפתחות שיש בו מפתחות הבית ומפתחות הנעת המכונות והשלט, או מגש שמונח עליו נרות ודברי היתר, אזי אם ההיתר חשוב מן האיסור מותר לטלטלו, אבל אם האיסור חשוב מן ההיתר, אסור לטלטלו שההיתר בטל ונעשה הבסיס תשמיש לדבר האסור.

והנה יש לדון בעניין זה היאך אנו מתייחסים לחשיבות, האם מה שהוא יקר יותר ממונית, או מה שהוא יותר יקר בערכו לאדם, וכן האם מתייחסים לחשיבות כלפי העולם או מה שחשוב לאדם הזה יותר. ואם נלך בתר חשיבות האם נתייחס למה שחשוב יותר אצלו בדרך כלל או למה שחשוב לו בשבת זו או למה שחשוב לו עכשיו.

והנה וודאי שאין לנו ללכת אחרי חשיבות ממונית אלא אחרי מה שהוא חשוב לאדם לצורך תשמיש שמה יועיל

לגבי מה ששאל הבחור היקר והנעים שוקד באהלה של תורה ה"ה ליעד לויאני נ"י עדין לגאון ולתפארת, בדין בסיס לדבר האסור והמותר, שההיתר לטלטלו דווקא שההיתר חשוב מן האיסור, האם צריך שדבר ההיתר יהיה יקר יותר ממונית או שחשוב אצלו יותר, והאם זה תלוי באדם עצמו או שמסתכלים על מה שהעולם מחשיב יותר?

תשובה: בסיס לדבר האסור והמותר כגון מגירה שיש בה כסף שהוא מוקצה מחמת גופו, וכן יש בו כלי תשמישו כגון ספר או מפתחות או משקפים, וכן צרור מפתחות שיש בו מפתחות הבית המותרים בטלטול וכן מפתחות הנעת הרכב שהם מוקצים מחמת איסור, מותר לו לטלטלם כיוון שא"א לנערום בשבת שהם נמצאים יחד וכן שההיתר חשוב לו בשבת יתר מן האיסור ואין זה משנה שמפתח הרכב יקר יותר כיוון ששאר המפתחות חשובים לו יותר בשבת ואם כן נעשה הצרור בסיס לעיקר שהוא דבר המותר ויהיה מותר לטלטלו, וה"ה מגירה שיש בה סכ"ם והניחו בה מעות, מותר לפתחה בשבת כיוון שהעיקר אצלו כלי סעודתו.

ובהרחבה: הגמרא במסכת שבת דף מ"ז ע"א אומרת שאסור לטלטל שמן ופתילה בשבת הואיל ונעשה הכלי בשעת דליקת הנר בסיס לשלהבת, שהיא דבר האסור בשבת. ובסיס למוקצה אסור לטלטל, משום שה"בסיס" הרי הוא כטפל לדבר המוקצה שעליו, ולכן אסור לטלטלו כמותו.

ואמר רבי זירא בשם רבי רומנוס: שהתיר לו רבי לטלטל מחתה של לבונה שאינה מוקצת ביחד עם האפר שלה שהוא מוקצה, ואין מדובר שיש במחנתה רק אפר כי אם כן מחתה ביום בסיס לדבר האסור והיא מוקצת, אלא שהיה בה קרטין, כלומר חתיכות לבונה הראויים להרחה, שאינם מוקצה, ודנה הגמרא בדבר שהי חתיכות הלבונה אינם חשובות בבית רבי שהיה עשיר ואף שראוי לעניינים מכל מקום בבית עשירים הוא מתבטל לאפר, ותרצה הגמ' שמותר משום גרף של רעי וכ"ע"ש.

ועוד למדנו בברייתא (שם) נוטל אדם בנו והאבן בידו, או כלכלה וסלע בתוכה. ואינו חושש משום טלטול מוקצה ואמר רבי יוחנן: שמדובר שהכלכלה מלאה פירות שאז היא בסיס לדבר המותר והאסור, ועיקר הבסיס הוא לפירות שאינם מוקצה.

המשך - מורנו ורבנו הלכה למעשה

לעשות לו מלאכה ולהינות ממנה.

ז אומרים הבדלה בחונן הדעת, [ומתחילים אתה חונן וכו', עד וחוננו במיתך, ואז אומרים "אתה חוננתנו" ובמוצאי שבת שחל ביום טוב אומרים "ותודיענו" באתה בחרתנו, ואם טעה והתחיל אתה חונן שלהלכה צריך לסיים כל הברכה, עם כל זאת לא יאמר שם אתה חוננתנו, אלא יניח ההבדלה לאומרה באתה בחרתנו, ותודיענו וכו'].

ח אם שכח ולא הבדיל בתפילה, משלים תפילתו, ואינו חוזר, מפני שאחר כך צריך להבדיל על הכוס, ואם רצה להחמיר על עצמו אחר שסיים תפילתו, לחזור ולהתפלל רשאי. (ויאמר קודם שיחזור להתפלל, הריני מתפלל תפילת נדבה), אבל בתוך תפילתו אפילו בין ברכת חונן הדעת לברכת השיבנו, אינו רשאי לאומרה משום הפסק.

ט אם שכח ואכל קודם שהבדיל, (והוא לא הבדיל בתפילתו), צריך לחזור ולהתפלל (את תפילת העמידה), ולהבדיל בתפילה. ואחר כך יבדיל על הכוס. (ואע"פ שהלכה רווחת שאם טעם מבדיל, פירוש שרשאי להבדיל על הכוס אחר שאכל, מכל מקום כיון שאכל באיסור, צריך לחזור ולהתפלל ולהבדיל בתפילה). והנכון שלפני שיחזור להתפלל, יאמר אינו חייב להתפלל תהיה תפילה זו לנדבה, [ואפילו אם לאחר שאכל, עבר והבדיל על הכוס תחילה, אעפ"כ צריך לחזור ולהתפלל בתנאי של נדבה כיון שלא הבדיל בתפילה].

הדבר השווה ממון אם בשבילו הדבר השני חשוב יותר, ואזלינן אחרי החשיבות של האדם עצמו שאם אצלו הוא חשוב אף שלעולם אינו חשוב כלל נעשה הבסיס, בסיס לדבר המותר שהוא העיקר והחשוב אצלו וכן להפך אם אצלו דבר ההיתר אינו חשוב אף שלעולם הוא חשוב נעשה הבסיס, בסיס לדבר האסור ואסור לטלטלו וכן הוא משמעות הגמרא שאמרה היאך התיר רבי לטלטל מחתה אגב חתיכות הלבונה והרי רבי היה עשיר ואצלו אינו חשוב כלל, משמע שאזלינן בתר האדם עצמו, והנה אם נאמר שאנו דנים לפי מה שנצרך לאדם עכשיו כשרוצה לטלטל הבסיס כגון שיש לו מגירה שיש בתוכה כסף וגם חבילת טישו, ועכשיו הוא צריך לה ודאי שזה בחשיבות אצלו, אך אם נאמר כן אם כן בטלת תורת מוקצה בדבר האסור והמותר, שתמיד כשהוא צריך דבר הוא נחשב אצלו יותר ופשוט, אלא משמעות הדבר של חשיבות נראה שהוא לגבי אותה השבת, שהרי עיקר טעם ההיתר הוא מחמת שחשוב לו בדעתו ההיתר יותר לשימוש, נעשית המגירה או המגש משמשת בשבת זו לעיקר מה שחשוב לו, וכמו שכתב מרן הגר"י זצוק"ל בחזון עובדיה לגבי טלטול צרור מפתחות שיש בו גם מפתח המשמש להנעת הרכב שהוא וודאי מוקצה מחמת איסור וכתב להתיר לטלטלו מחמת שנעשה הצרור בסיס לדבר האסור והמותר, וההיתר חשוב יותר, ואם נאמר שבשווי ממוני תליא מילתא אפשר שהמפתח של הרכב יקר טובא משאר מפתחות, אלא וודאי כיוון שבשבת עיקר החשיבות היא למפתח הבית נעשה צרור המפתחות בסיס לדבר ההיתר שהוא עיקר אצלו. וראה מה שהביא בפסקי תשובות בסימן רע"ז אות י' מדברי האגרות משה (ח"ה ס" כ"ב) לענין מגירה ששם משקפי קריאה, אף שיש שם ריבוי דברי מוקצה, כיון שמשקפי הקריאה זקוק להם עתה, והמגירה משמשת גם לאיחסון דברים כאלו, אין בו דין מוקצה אלא אם כן יש לו משקפים אחרות, והסיק מזה גם שאם יש לו מגירת שירות המשמשת גם לדברי מוקצה וגם יש שם נייר לקינוח, כיון שנייר הקינוח זקוק לו עתה בשבת, ובשאר דברי מוקצה אין לו צורך בהם בשבת, נמצא ההיתר חשוב יותר ומלתא דמסתברא היא שתלוי בדעתו של האדם ובחשיבותו בשבת זו, ועוד נאריך בזה בלנ"ד.

אתה חוננתנו בלי חתימה בין ברכה לברכה, ואם כבר התחיל לומר השיבנו וכו', יאמר "אתה חוננתנו" בברכת שומע תפילה. (שמכיון שבברכת אתה חוננתנו ישנה גם בקשה, כשם שהבדלתנו וכו', כך פדנו והצילנו משטן רע ופמגע רע ומכל גזירות קשות ורעות המתרגשות לבוא בעולם, וברכת שומע תפילה כוללת כל הבקשות, לפיכך יוצא ידי חובה באמירת אתה חוננתנו בברכת שומע תפילה). ואם לא נזכר עד שהתחיל רצה, יאמר אתה חוננתנו בהודאה, ואם לא אמר בהודאה, חוזר לאתה חונן, ואם סיים תפילתו חוזר ומתפלל, כדי שיבדיל בתפילה ויאמר "אתה חוננתנו", אבל אם יש לו שיעיקרה הוא שבח ואינה שייכת כל כך לברכת שומע תפילה, אלא יבדיל על הכוס.

יד מי ששכח להתפלל ערבית במוצאי שבת, אבל הבדיל על הכוס, (ונזכר בשחרית), שעליו להתפלל שחרית שתיים, אין צריך לומר אתה חוננתנו לא בתפילה הראשונה שהיא תפילת שחרית, ולא בתפילת התשלומין של ערבית, לפי שכבר הבדיל על הכוס, אבל אם לא הבדיל על הכוס, יאמר אתה חוננתנו, באחת מן התפילות בשחרית, (כיון שיש אומרים שדוקא יאמר אתה חוננתנו בתפילה "הראשונה" אע"פ שהיא לשם שחרית, ויש אומרים בשניה).

טו המזמור "וישב בסתר עליון", ע"פ דברי רבותינו והזהר"ק זיע"א יש לנו תועלת נפלאה באמירתו, להצלחת ושמירת עם ישראל.

י נכון להאריך באמירת "ברוך ה' המבורך לעולם ועד" במוצאי שבת קודש. שהמאריך בברוך ה' וכו' אינו ניזוק כל השבוע, וזוכה להצלחה.

יא מי ששכח להתפלל מנחה בשבת, וכשהתפלל ערבית שתיים של מוצאי שבת. (הראשונה לשם ערבית, והשניה לתשלומין של מנחה), טעה ולא הבדיל בשתייהן, וגם טעה ואכל קודם שיבדיל על הכוס, שצריך לחזור ולהתפלל, אינו צריך לחזור אלא על תפילה אחת של ערבית, ויאמר בה "אתה חוננתנו", ואע"פ שנמצא שהתפלל תפילת התשלומין לפני התפילה העיקרית, אעפ"כ אינו צריך לחזור אלא תפילת ערבית בלבד. (כיון שבשעה שהתפלל התשלומין היתה כדיון).

יב טעה ולא הבדיל בתפילה, וקודם שיבדיל על הכוס עשה מלאכה, צריך לחזור ולהתפלל (בתנאי נדבה), ואחר כך יבדיל על הכוס. (וכדיון מי שטעה ואכל הנ"ל). ומיהו אם קודם שעשה מלאכה אמר "ברוך המבדיל בין קודם לחול" (בלי שם ומלכות), אינו חוזר להתפלל.

יג טעה ולא הבדיל בתפילה, וסיים תפילתו, ואין לו כוס יין בלי מוצאי שבת להבדיל עליו, אם הוא מצפה שלמחר במשך היום יהיה לו כוס יין, לא יחזור להתפלל. אבל אם הוא סבור שאף למחר לא יהיה לו יין, צריך לחזור ולהתפלל, וטוב שיחזור "בתנאי נדבה".

ואם במוצאי שבת בעודו מתפלל, נזכר מיד שלא אמר "אתה חוננתנו", ויודע שאין לו יין להבדלה, ואחר שאמר ברוך אתה ה', נזכר שלא אמר "אתה חוננתנו", יסיים למדני חוקיק, ויחזור לאתה חונן, ואם לא נזכר עד שסיים הברכה ולא התחיל ברכה שאחריה, יאמר